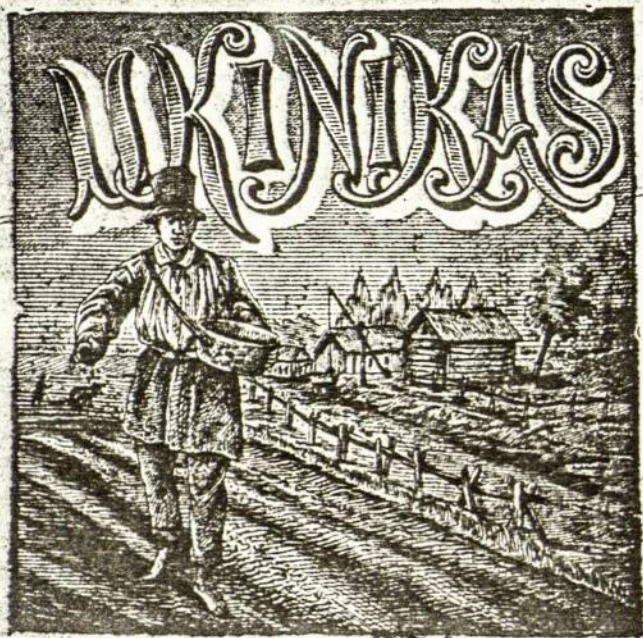

laikrasztis, paskirtas teikiamam ūkininkui,
 isveina syki ant mėnesio. Metinė paskirtis: Maskolijoje, su
 prisiantimu kopertose, 5 rubl., su prisiantimu su rubežiu arba
 per rankas imant su prisiantimu, 2 rubl. Pranašas, su
 prisiantimu, — 3 rubl. Katerijoje ir kitur.

Maskvoj.

Primename maloningiems raszytojams „Varpo“ bei
 „Ukiniko“, kad teiktusi pasiakubiti prisiusti rankasz-
 czius, kiekvienam numeriui laikraszczio, nes 1. Jauktuve
 reikia pristatyti visus rankaszczius del kiekvieno nu-
 merio ant syk pilnybėje.

Garsas iš mūsų namų.

Broliai lietuviai! nelaimingi atsitikimai pradejo platintis tarp mūsų. Prapuolė jau tarp mūsų sataika, dingo vienybė. Ka jau kalbėti apie vienybę milijonų lietuvių, kad nėra nors mažo pulkelio, sataikoje ir vienybėje gyvenancio. Pereik skersai ir išilgai per Lietuvą, — ne daugiau, kaip vieną iš šimto rasi namelį, kuriame gyvena šventas pakajus ir meilė. Išskyrus tuos kelis, niekur nėra jokio sutikimo; kiekvienas čina savo keliais. Edasi tarp savęs namiszkiai ir gyminės, stengiasi vienas kitą įprauti įstūmti. Tėvai stoja ne už vaikus, vaikai ne už tėvus. Užmirszo tie ir kiti savo reikalus. Tėvams nerupi vaikai, vaikams nerupi tėvai. Vaikai dar niekad nebuvo taip pasileidę, kaip ši laiką.

Vaikai! pažinrėkite, koki jus pasielgimai. Kol dar nepriaugote iki 14 ar 15 metų, da jus klansote tėvų, ir nuolat da girdisi žodžiai: „tetė, mama“, o jau toliaus užmirsztate apie tėvus. Tada jau pradedate elgtis saviszkai, miniojate po kojų pamokinimus tėvų, gēda jums isztartie meilius žodžius: „tetė, mama“ ir jai isztariate juos, tai tik prie akių tėvų, o prie kitų neiszgirsi kitaip vadinant, kaip: senis, senoji arba nevat boba. Kokiais jus žodžiais atsiliepiate apie tėvus: „kaip iszkoliojau vakar senį, tai jau daugiau neužkabinėja manęs, arba kaip paėmiau bobai szakalį.“ Neužangę da, o jau valkiojasi naktimis, geria karcziamose, vagia ką tik pastvėrę nuo tėvų.

Nespėjo tėvas iszkelti koją per vartus, meta darbą ir, prisipilę maisziuką rugių ar avižų, laukia vaikai atvažiuojant žydėlio, kuriam galētu parduoti, arba patys naktimis velka pas kokį Ickų arba Mauszių. Atėjo szventa diena, jie szaukia: „dnok, tėvai, pinigų,“ o nežiuri ant to, kad tėvas pardavė vos kartį ar du javų, o jie jau kelis nuvilko į karcziamą. Negana jums kokio auksino. Tankiai iszgirsti sznekant: „pabandytu man tėvas duoti auksiną, tuojaus muszczia atgal į akis.“ Negali jau ant jus užsitikėti tėvai: iszleis į miestą su malkomis ar szieniu, jus nusukate kelis auksinus ir sakote, kad tik tiek gavote; veždami javus parduoti, jus visados isidedate daugiau neng tėvas liepė. Patys tingėdami gadinate ir szejmyną; netinka jums nė tėvų valgis, nė drapana, murmate, už stalo sėdėdami: „kas czia do barszeziai, arba vėl tos prakeiktos kruopos!“ Kokio gero gali laukti nuo szejmynos, turint namuose tokį vaiką. Ant galo isipyksta jau jums gyvenimas pas tėvus, metate namus, valkiojate po svieta, einate keliais visokių paleistuvių, pavirstate patis į valkatą ir paleistuvius.

Nesijuokite, mergaitės, girdėdamos apie tokius apsejimus vaikų, pažiurėkite, kas tarp jų dedasi. Ir tarp jų jau atsiranda užtektinai tokių, kurios eina pėdomis paleistuvių vaikų. Negodojate tėvų, neklausote motinos pamokslų, iszeinate gaigystėmis, be žinios tėvų į bažnyčią ir grįžtate vėlai. O ką jūs ten veikiate? Iszklause vieną tik miszių su pamokslu, atlaikote karcziamoje miszparus, geriate su paleistuviais vyrais. Atsitinka jau ir tokių —

kurios nesza pas žyda kiausinius, vilnas, javus ant arielkos, su kuria girdote naktimis vyrus. Aeziu Dievui, kad da ne visos tokios, bet reiktu ir klystanczioms pradėti taisytis.

Tėvai rgoja ir kaltina savo vaikus. Bet kas tame kaltas? Neužpykite, mieli tėvai, tai jus czia kaltė! Pažiurėkite, kaip jus anginate vaikus, kokius jus jiems dnodate paveikslus. Ką norite, kad vaikai butu geri, kad jus patys ne geri. Kol da vaikas mažas, bijotės ant jo uždėti pirsztą, nemokinate priderancziai nė meiles artymo, nė Dievo baimės. Juokiatės, jaigu vaikas užkeikia, neklauso girto tėvo. Pažiurėkite, kur jus vaikai nžaugįti? — karcziamoje. Vėzatės vaikus neva į bažnyezią iszmokįti bažnytinių apeigų, o iszmokinate szėtoniszku. Iszėję isz bažnyczios, einate su vaikais į karcziama; negana, ką patys lakate prakeiktą degtinę, bet grūdźiate ją į gerklę ir vaikams, norėdami juos praszanczius važiuoti namon nutildyti. Atsiveizdėkite ir ant to, kokius vaikai apsiėjimus mato karcziamose ir koki žodźiai iszeina ten isz burnos prisilakusių szėtoniszkos smarvės. Tai to jus iszmokinate vaikus, vėždami juos neva į bažnyezią. Kokio jus norite sutikimo tarp vaikų, kad patys tarp savės plustatės per dienas. Tėvas ne tik nebandžia vaiko, jai jis neklauso motinos. Prasikalto už ką vaikas, neprisitaikote jus jį pabausti ir pamokįti: „eik tu, motin, bausti, eik tu, tėvai“; tuom pamokinimas ir pasibaigia. Tėvas pagiria negerus darbu vaikų, motina mergaiczų. „Paaugs, iszsidurnės, arba ką jau padarysi, kad dabar toks laikas“

tankiai girdite sznekant tėvą ar motiną. Meskite, tėvai, tokias sznektas. Kad jau dabar, kaip sakote, toks laikas, tai visur butu toki vaikai, bet ne taip yra: gerų tėvų, geri ir vaikai. Pikti tėvai pikta duoda paveikslą vaikams? Parvažiavęs išz miestelio girtas keikia, kaip įmanydamas ant pacios ir vaikų. Kiek aszarų pralieja motina su mergaitėmis už tėvo gyvuliską apsėjimą. Negali būti geri vaikai, turinti girtuoklius tėvus. Negirdi vaikai pamokinanczių juos žodžių, nemato gerų paveikslų. Pažiūrėkite, kada jus baudžiate vaikus? Kol blaivi esate, bijotės jus vaikui pasakyti žodį, neprisitaikote jį pamokinti; bet spėjote pasigerti, tai atrandate ant vaikų visokias priežastis, vejate juos išz namų. O kokią turi vertę girto pamokslas? Kaip tai gali vaikai godoti tokį tėvą, kuris nemokina jų namieje, bet tiktai karčizamoje prisilakęs prie viso svieto visaip juos kolioja. Verkia szirdyje geresnis vaikas, turintis tokius tėvus; nurodo jiems kaip kada ant jų negerų pasielgimų, bet tėvai tuojaus ant jo užpuola: „ar pautas visztą mokiš.“ Nesirupinate jus, tėvai, apie ateinantį gyvenimą vaikų, praleidžiate namus, paliekate vaikus ubagais. Girdėt sznekant tėvus: „kol mes gyvi busim, mums bus gana, o vaikai tegul žinosi.“ Nesirupindami apie vaikus, ant galo ir patys liekate ubagais, o pražudot tikrai nekaltus vaikelius: ką darys vaikai likę neaprupinti, be pastogės be kasnio duonos? Keiks jus tada, žudys patys save, eidami paskui jus tokiais jau keliais.

Dėltoigi reikia pradėti mums vesti kitoki

gyvenimą, platinti gerus paveikslus, mokyti vaikus
gero, ir, gerus jiems pats duoti paveikslus, ne-
mraleisti be parodymo nė vieno jų prasikaltimo.
Vietoje lankyti karcziamas ir dangiti žido turta,
geriaus ir nandingiaus bus apversti tik dalį iš-
eidžiamų karcziamose pinigų ant pirkimo gerų
namokinanczių knygnezių ir ant jų skaitymo
apversti laika.

Žirgas.

Svaigulis.

O Lietuva mylimoji! kur pragaiszo dienos,
Kad už tavę galvą guldė lietuvis kiekvienas?
Nebijojo nė kryžėivių, nė piktųjų lenkų,
Visi buvo pasirengę juos nuo tavęs tremti!
Ak! nēr kunigų narsiųjų, kas tavę apgintų,
Kas prieš neprietelius tavo minią pavadintų.
Ant, maskolius mus prispaudė: — neval' tart
žodelio;

Kad tikrai mylėti tavę, jis užstoį mums kelią. —
Žengęs girion pas'klausyti, girdžių, medžiai už
nuo vėjo,

O ant galvos ažuols senas baisiai sudrebėjo;
Jis praszneko žmogaus balsu, tarsi žemė virpo,
Mano kunas, keliuosna puolęs, tikka, tikka ne-
sutirpo:

„Buve dienos, kad gnodojot mano visą veislę,

„Tarpo jusų tad klestėjo žmogiszkoji laisvė.

„Bet, su priešais susirizsus, mūsų bocziai krito

„Ir Perkunas mūsų apleido, mus naszlaicziais liko.

„Žemėj, kur yra Lietuva, priešai josios tuna,

„O lietuviai apszviestunai tankiai vaiduos žuna.

— Na, Raulai, ko nusiminei?...

— Ant karcziamos vis žiurinėji?

— Da brolau per anksti!...

Raulas nusidavė negirdijs.

Stovėjo ir žiurėjo į šalį, kur prie kelio riogsojo susmukusi karcziama.

Jo akys išverstos, neaiszkios mėlynavo lyg suvytusios mėlynės iš po sulaužito snapo, vos tik prikibusio prie mėlynos kepurės, nusztusios ir numargintos keliomis skylėmis. . . . Paausiais rietėsi augštytyn pluokštai rudų plaukų, kuriuose matyt buvo žili bruksniai. Vėjas kapojo plaukais veidą lėksztą, nereiszkų. Maža, suplota, raudona ir žvilganti nosis rodosi vuostė kvapsnis, iš karcziamos. Placziuos lupos atviros vėpsojo po baltas usais, lygiai pakirptais ir lėksztais, lyg žuvies žandai. Smakras apžėlęs kietais szeriais seniai neskustos barzdos, loszėsi atgal, pridudams veidui išveizdi luoszybės ir paikumo.

Vėjas kilnojo iš apaczios ant peczių marszkinius, nuleistus ant kelinių žemiaus kelių.

Nudribusios rankos kasė gumbuotais pirsztais kojas, užbaigtas lėksztomis pėdomis, apantomis placziomis lyg luotai, vyžomis.

Stovėjo ir žiurėjo, lyg užsimislyjęs mažumą, pasilengdamas ir pakeldamas peczius, kada vėjas smarkiaus pustelėjo. . . . Ne girdėjo visai juokų szipatavimų ir besitycziojimų iš jo kitų darbinikų.

Bematant — lyg sudamęs ką ant greitosios — guviai sukruto, apsidairė aplinkui, gusiverzė diržą apczyupinėjo pypkę antyje, užsimeti ant peczių skrandą, griebė numestą ant žemės szakę ir palikęs ant lysios savo maiszą su bulvėmis, strengė skubriai kaimo linkui. Neatsižiurėjo ant nieko ir nė galva ne linktelėjo. Skubino, rodos jį vijo nepargalima kokia galybė . . .

Darbinikai visiszkai nesistebėjo, Raulas, — žinoma, kvailys, surugėlis, netikėlis. . . . Nemoka nė dirbti prideranziai, nė su žmonėmis gyventi. Sakydavo, kad jo tėvas, senis Grigas, perdaug bardamas iš mažens,

neduodamas jam niekame valios ir vartodamas jį prie darbo, kaip gyvulį. . . . Pažiūrėjo paskui jį, pakraipė galvomis. Viena boba atsiduso:

— Oj, oj! Dings žmogus. . . . visiszkai dings! . . . O tai vis Grigas, ne kitaip! . . . Kita suszuko staiga:

— Ugi ar ne? . . . Na, davė jam Dievas tėvą, davė! . . .

Vyriszkis, arcziausiai stovintis, perkirto:

— Ką czia tėvas? . . . Tai, vienok, iki Grigas turi protą, tai nors prižiūrėjo sunų. . . . Nebijok, neiszdrišo per visą dieną sedėti karcziamoje. . . . Ir pati da kaip gyva buvo, tai da jis gėdėjosi žmonių. . . .

Boba perpykus, priszoko prie vyriszkio ir suszuko:

— Tai kaipgi nė tėvas? Kaipgi ne tėvas? O kas kaltas, kad Agotėlė numirė, jaigu ne jis, ką? . . . Mano mieli, asz savo akimis, sztai szitomis, ant visko žiūrėjau. Ne tėvas! Ar tai asz neatsimenu, ar ką? . . . Užkaneveikęs paczia, mato, kad nesiseka be bobos . . . na, ką darysi . . . mat reikia ženyti sunų! . . .

Pats jam mergą iszrinko. . . . Mislyjo, kad ir ji taip szokinės apie jį, kaip nabasztninkė pati, kaip sunus. . . .

O czia ne! Tai ir prasidėjo tarp jų vaidai. . . . Agotėlė sako: taip! — o jis tuojaus: sziaip! . . . Nuolat tiktai ir rupinosi, kad jai ką nors padaryti ant kerszto. Galite atminti, kaip pardave jų arklių? . . . Buvo sveikas, jaunas arklys — keturi vos galėjo iszlaikyti . . . taigi, matote, buvo geras, sveikas gyvulys. . . . O jis sako: mano arklys, sako. . . . Nuvedė ant jo marko ir pardavė! . . . O pinigų, ką paėmė, tai dėjo ir nudėjo, kad nieks jų daugiau neregėjo! . . .

Vienas senis jai pritarinėjo:

— Taip, taip. . . . Taigi isz to ir prasidėjo, kad ėmė vogti nuo savo vaikų. . . . Kaip pamatė, kad neįveiksias bobos, tai kas-žin kokia nerimastis apėmė jį. . . . Tai, vis jam rodėsi, kad vaikai gausią virszų ant jo, neduosią nė valgyti ir isz namų iszvarysią. . . .

Boba iszirdusi pertraukė:

— Ir nieko pikto nebutu, jai išvārytu!

Dievaž, ne butų pikto! Ugi tai vilkas ne žmogus!... Kas tai matė, savo vaikus apvogti!... Dievulėli mano, Dievulėli! Koks tų jų gyvenimas buvo! Kaip jie pjovēsi! Kiek kurpių nuplėsžė, bevaikszciodami į kanceliariją su skundais! Jam vis tik tiek!... Jie savo, o jis savo!... Jau jo nepataisysi, nes į jį už kaltybes įlindo pikta dvasia, ar kokis kelmas... Persižegnojo boba ir ėjo toliaus:

— Kaip pasistatė sau tą klėtėlę, ir pradėjo nesztiskišką išz stubos, tai Agotėlė (Dieve duok dangų) nuolavo vakare ir viską atgal sunesziodavo... O ne duok Dieve, jai pamato! tai tuoj szoka muszti, lyg pasiutęs...

Ir už kirvio kelissyk griebėsi... Asz pati syki nacziau, kaip sumuszė Agotėlę taip, jogiai nabagė os atsistojo!... Išz to ir prasidėjo jos liga... Vaikszciziojo vis išzbalus, kaip szeszėlis, beliedama szaras... Taip ir pasimirė... O Petras da sako: e tėvas!... Ugi dabar, ar tai mažai vargo su juomi? Princzioje vieno ne galima palikti, baisu, gali uždegti... Taulas eina į darbą, o Endrinką, nabagėlį, palieka su juomi vienutėlį...

Senis užtēmijo.

— Na, jis vaiko nenuskriaus... Turi, mat tik ena anuką, tai gailisi...

Boba suszuko:

— Gailisi! Kad jo taip gailėtusi, kaip jis Endrinko gailisi! Jai kada nekada paglostys, tai man didelis ugtas! Tai ir kalė, kad ji pastiptų, laižo savo szu zcius!... O kaip Endrinkas padarys ką, arba pakys, kas nepatinka, tai tuoj ima muszti! Ar tai ang reikia, kad išz vaikiszczio dvasią iszkulti? Galas!... O Petras da sako: ne tėvas!...

Petras, neužkėsdamas, suriko:

— Na, gerai, gerai, — tegul sau ir tėvas!...

Vėl visi tvērėsi už darbo. Boba įnirszusi, kraipė

vis galvā, kasdama bulves ir vis bambējo: ne tēvas, sako, ne tēvas!...

Raulas tuomtarpu prisiartino prie savo stubos, sustojo, apsidairē, prakēlē vartus ir īlindo ī kiemā, szaukdamas kimiū balsu:

— Endriuk! Endriuk!...

Durys sugirgzdējo ir pasirodē ļuoda gili priemenē ir mažas pavidalas keturiū metū vaiko, kuris užsikabinēs rankutemis ant kengēs (klēmkoš), kojomis vos siekē žemē. (Toliaus bus.)

Baimē turi dideles akis.

Paraszē lenk. Wiochna, vertē Juozas Aržuolaitis.

— Eik. Katriuk', ī tvartelį ir pažiūrėk, ar gerai durys užkisztoš — tarē Jonienē ī savo asztuonmetē dukterį.

— Asz bijau, mamute; tvartelyj' tamsu, o czia jau vakaras — atsakē Katriutē, žadydama savo mažą broliuką, kuris pabudo tam laike ir, gulēdamas lōpszyje, vogravo ir skētriojo rankomis — pagal paprotį mažų vaikų.

— Eik-gi, eik, Katriute! Kas ką tamsu; juk asz nesiuncziu tavęs ī krasztą svieto — kalbējo vėl motina — gēdįkis visko taip bijot'! Užaugo tokia digta mergaitē, o iszminties mažiaus, nē pas Antanuką,

Katriutē nenoroms ir beveik verkdama nuėjo iszpildyti motinos įsakymą. Bet po valandėlei pasklido garsus szaukšmas:

— Mamute! Mamute! Ai Dievulėliau! gelbėkite žmonės! Ai Dievulėliau!

Jonienē metė peilį, su kuriuom skuto bulves, ir kuo greicziausiai nubėgo ī tvartelį, kur tarp durų matomas buvo raudonas andarokaitis rēkenczios Katriutės. Motina persigandusi, kad ne Diēve mylėk', isztikro kas blogo stojosi su mergiszczia, kuogreicziausiai skubino ant pagalbos.

— Katriuk'! Kas tav yr'? Sakyk', dukrele!

— Ai!... ai!... ai! — deļavo mergaitē.

— Jezus Marija! — suriko pērsigandusi motina, griēbdama ņz peties verkencziā Katriutē. — Kas tav darosi? Ar muszē kas tavē? Sakyk-gi!

— Ai mamute! czionai kas-nors gazdina!

— Kā tu žauniji! Kas czia gal gazdīti!

— Sakau jums, kas-žin-kas czia dasilytējo man rankos, o toks szaltas, kaip ledas. Ai! yra!...

Ir Katriutē rēkdama ir skētriodama rankomis, lyg maluno sparnais, kuogreicziausiai ēmē bēgti ī szalī grinczios. Tam tarpe ir motinai kas-žin-kas dasilytējo ranku. Dirstelējo, o tai telyczia, iszlindusi isz gardo, laižē rankas savo gerai pažystamos gaspadinēs, lyg geisdama gauti nuo jos antrā vakarienē. Jonienē pasi-leido juokais.

— Žiurēk'-gi, Katriuk'! Juk tu musu telyczia palaikei ņz kokiā-ten baidyklā! Ai kokia tu neiszin-tinga! Telyczia tik gerinasi tav, o tu per niek padarei tiek triukszmo.

Mergaitē prisiartino, netikēdama, bet turējo persi-tikrīti, nēs telyczia vėl pradējo laižyti jos rankas. Jonienē, skusdamasi, kad isz tokios didelēs mergiszcios nēra nējokio ņzvado, īvarē telyczia ī gardā, ņzkiszo duris ir greitai grīžo ī grincziā skusti bulviu vakarienei. Katriutē ējo paskui, truputī susigēdusi, kad nepažino savosios telyczios, kuriā ji draugia su motina isz mažens augino ir kuri paskirta buvo jai ī kraiti.

Tam laike grinczioje Antanukas, paliktas motinos, iszbēgusios ant pagelbos Katriutei, iszpuolē isz lopszio ir, graudžiai verkdamas, spardēsi ant žemēs. Motina pribegusi pāmē jī nuo žemēs ir pradējo zadinti, bet vaikas dar labiaus ēmē verkti, jogiai graudu buvo klau-syti. Tuom tarpu iējo ī grincziā tēvas, pargrižēs isz lauko nuo darbo. Jis dirstelējo pērsigandēs ī Antanukā, kurī labiausiai mylējo, kaipo jauniausijī sunū. Pāmēs jī ant ranku, pradējo sūpti ir visaip sznekīti, pakol mažiukas truputī neaptīlo. Tada tik pamatē ant jo kaktos didelē mēlynē.

Antanukui užmigus, tėvas pradėjo klausinėti, kas čia atsitiko ir dėlko vaikas vienas buvo paliktas lopszyje.

— E! čia visam tam kalta mūsų Katriutė — atsakė motina ir apipasakojo visą atsitikimą.

Tėvas pagrumsėjo su kumszczia Katriutei, sprudojancziai kampe grinczios.

— Ai, Katriute! — tarė tėvas, liaukis tikėjusi į baidyklas; asz tavę labiaus pabangysiu, bet su lazda. Katriutė pažiūrėjo į gumbuotą tėvo lazdą ir prižadėjo pasitaisyti.

Ir tikrai ji geidė užmirshti apie savo baimę ir kelis sykius vakare palydėjo tėvą, einantį ant sargybos. Bet tai tęsėsi neilgai. Netrukus pas ją atsirado vėl ta pati baimė, kuria ji buvo garsi visam kaime. Visi vaikai kaime juokėsi isz jos, vadįdami ją kiszkiu (zuikiu) ir tyczia ją gazedavo, o įpacz Petrukas, sunus kumeczio, gyvenauczio bute su Jonais.

Jis neretai, apsisiautęs balta drobule, atsistodavo po langu, o Katriutei su rinksmu szaukiant tėvus, jis kuogreicziausiai įbėgdavo į savo grinczią.

Vieną kartą žiemą motina nusiuntė Katriutę pas žydelką parneshti naftos ir druskos. Jau pradėjo temti, bet neatbutinai reikėjo eiti, ir Katriutė, nors ir bijodama, iszėjo. Nuo grinczios Jonų iki kromui buvo trumpiausias takas daubomis tarp kalnų, apaugusių medžiais, tuom tarpu be lapų ir aptrauktais szarma. Katriutė leidosi greitai bėgti, nės buvo szalta ir szaltis smagiai kabinosi į kojas, nors ir apautas szilta vilnone avalyne. Taip už pusės valandos ji sugrižo bėgdama, rodos, kas ją vyjosi; atidarė duris, metė popierą su druska ant žemės, naftą pastatė ant suolo ir prisiglaudė prie sienos, sunkiai atsikvėpdama.

— Katriute! Katriute! kas su tavim atsitiko? klausė persigandusi motina, krutįdama ją už peties.

Tik po valandai Katriutė, sunkiai atsikususi, įstengė isztarti žodį;

— Kaip asz, mamute, persigandau! — tare ji mikcziodama.

— Na, o kas ten vėl?

— Tuojaus asz jums apsakysiu viską, tik truputį pasilsėsiu. Ai Dieve, mano Dieve!

Kruva kumeczių vaikų stebėdamasi, dėlko Katriutė taip smarkiai bėgo, pasirėdė priebutyje, žingeidžiai žiurėdama per atdaras duris. Pamesta ant žemės druska, iszrūdis ir pertraukiamą kalba labiaus padidino jų žingeidumą, pertai įėjo visi jie į grinczią ir isztempę ausis klausė, idant iszgirstų ką-nors žingeidaus.

Na kas su tavim atsitiko, sakyk-gi? — klausė Jonienė.

— Ai! gīvą baidyklą macziau tarp kalnų.

— Baidyklą! — ~~sakė~~ visi vaikai stebėdamiesi.

— Kaip-gi tai buvo, Katriuk'?

— Nuvėjau pas žydelką — kalbėjo Katriutė — nupirkau naftos ir druskos, kaip man liepė mamutė, ir einu sav greitai namon daubomis tarp kalnų.

Bet žiuriu, rodos kas iszszoko isz krumų! toks juodas, be kojų, be rankų, su balta galva. szvytavo su didele lazda ir bėgdamas paskui inanę, rėkė:

„Ko tu ezia nori! Laikykit tą mergiszezią!“ Ir taip manę vyjosi su tą lazda, jogiai ką tik spėjau isztrukti isz jo nagų.

(Toliaus bus.)

Lietuvos istorija.

Parasė Lietuvos vaikas.

Rusiai ir Parusiai.

V.

Karės Parusių su Kryžeiviais ir ricieriais visos Europos už nepriegulmę.

Galanda (Galindija) vakariniu savo krasztu buvo atsirėmusi į Sasoviją (Sasnių zemę, žuikių

žemę), pagal liniją pravestą nuo Mielsztinko (Hohenstein) iki Niedzborzui (Neidenburg) ir versmėms upės Allės (Alnės), atskirenczios ją nuo Varmijos (Vormedithe); siauriniu jos rubėžiumi buvo linija, pravesta nuo versmių upės Allės iki Rastenburgui; už siaur-rytinį jos rubėžių galima priimti liniją, pravestą nuo Rastenburgo iki įtakai upės Visos į Bėbrę; pietinį rubėžių galime paženkliuoti linija, einancia išlenktai į pietus, nuo įtakos Visos į Bėbrę iki miesteliui Chorzele ant upės Orzicos. Plocko rėdyboj, o nuo szio miestelio truputį į vakarus iki Niedzborzui.

Pietinis Galandos rubėžius aiškiai parodoms, kad geras szmotas sziandienyksztės Lomžos rėdybos prigulėjo Parusiams. Upės Lomžos rėdyboj' turėjo parusiszkus vardus. Ir taip: sziandienyksztė Skva vadinosi „Ditvo“, Rosoga — seniaus „Ruzogo“, Omulev — senians Luko, Orzica — seniaus „Aretis“ ir dar dvi: Visa ir Pisa, nepermainiusios parusiszkų yradų.

Gyvėtojai szitos szalies jau nuo senų laikų buvo žinomi geografams ir buvo laikomi už skaitlingus ir galingus. Szalis szita buvo pripildyta daugybe ežerų ir perrėžta daugeliu upių. Pavirszis jos buvo kalnuotas. Gyvėtojai szitos szalies dangiansiai buvo užsiėmę medžiokle ir žvejone. Vakarinė dalis Galandos buvo tankiaus apgyvėta, o gyvėtojai jos buvo užsiėmę žemdarbyste. Ptolimeuszas, garsus geografas, matematikas ir astronomas, gyvenęs Aleksandrijoje 125 m. Kristui gimus, jau turėjo žinias apie szitą

szalj. Szalyj' szitoj' gyvenusi pranaszienē, savo burtais ir atminimais ateitēs turējosi didelē ietekmē ant gyvetoju, kurie valdēsi pagal jos rodaš.

Galandžiai pirmutinēse karēse Kryžeiviu su Parusiais neēmē dalyvystēs; patekus daugeliui szaliu į rankas kraugeringu cicierių, kreipēsi jie prie Mozurijos, jieszkodami tenai globos. Mozurijos kunigaikszciai pasielgē labai begėdiszkai: nutarē jie užgriebti szitą szalį, ir drange su Kryžeiviais karam ir ugnia ją iszpustyjo.

Sudovija (Zudna) į piet-vakarus rubežiavo su Galanda, į rytus su Lietuva (skyriais); sziauriniu jos rubežiumi buvo upė Pisa, kuri, bėgdama isz rytų į vakarus, atskyrē Sudoviją nuo Scal'ovijos ir Nadrovijos; į sziaur-vakarus traukēsi iki Barthe (Barteujai). Szita provincija taipos-gi buvo padalyta į skryezius, tarp kurių svarbesni buvo szie: „Kimenai“ (Kimenau) su pile to pat vardo, kurioje gyveno valdonas szios szalelēs, vardu „Jedete“ arba „Gedete“; „Kirsuovija“, apygardose sziaudienykszezio Olecko; „Meruniszka“, „Pokima“, „Krasima“ ir kiti. Visi szitie skryeziai prigulėjo prie atskirų valdonų; apart to buvo ezionai dang didžemių ūkininkų. Sudovija pietinėje dalyje turėjo dang ežerų ir pelkių, sziaurinėje-gi — traszkanczių girių. Gyvetojai szitos szalies buvo užimti žemdirbyste, medžiokle ir žvejone.

Nadrovija arba Nadroma į sziaurius rubežiavo su Rusija, vėliaus pramita „Scal'ovija“; į vakarus traukēsi ji iki upei „Deime“, atskiriancziai ją nuo Sambijos; pietiniu jos rubežiumi

buvo upė Pregora (Pregel), kuri drauge su Angerape skyrė ją nuo Barthe; į rytus ji traukėsi iki Lietuvai (skyrių). Nadrovijoje mes taipgi atitinkame skryčius, valdomus atskirų valdonų. Tarp tokių skryčių ezionai mes randame skryčių „Kathov“ su pile vardu „Otholichia“. Pilis „Kaminisvika“ buvo įsteigta ant kalno „Kamsvikus“, netoli nuo Įsrucio (Insterburg); pilyj' szitoj' lengvai galėję sutilpti 2000 žmonių. Yra padavimas, buk rikis (valdonas) Nadrovijos szitoj' pilyj' gyvenęs. Ant kalno „Kamsvikus“ visokiose gadynėse buvo rasta dang kariszkų daiktų. Kalnas szitas isz visų pusių yra apsiauptas pilkalniais ir giliais grobiais (?). Nadrovija skyrėsi nuo kitų provincijų tuomi, kad visai neturėjo ežerų; bet už tai-gi buvo joje daug girių. Iszilgai rytinį pakrasztį Nadrovijos traukėsi nepereinama giria, vardu „Graude“, kurioje buvo daug visokių žvėrių.

Sambija arba Zambija į rytus traukėsi iki upei Deimei, atskirianceziai ją nuo Nadrovijos, į pietus iki upei Pregorai ir Nerijai (Frisch-Haff), į vakarus iki Baltųjų jurių, į sziaurius iki Baltųjų jurių ir Kurszių priejurio (Kurszių Neria). Sambija senovėje buvo laikoma už salą, nes isz visų pusių buvo apsiaupta vandeniu. Nei viena Parusių szalis nebuvo taip garsi senovėje, kaip Sambija. Garsą tokį ji apturėjo įpacz dėka gintarui, kuriuomi ji vedė didelę prekybą su Pietine Europa, Afrika ir Azija.

Sambija seniaus suvis kitaip iszrodė, ne sziaudien ant žemlapių. Visi jos pajuriai, tolydzio pagrauziami vandens, digcziai persimainė. Atsi-

kraustant Kryžeiviams iszrodīs rytinēs dalies Nerijos (priejurio Frisch-Haff) buvo kitokis, nē vēlesninose laikuose. Visam tarpe nuo Lochstadt ir Pilavos iki Brandenburgui ir Balgai, kur szian-dien Nerijos vandens toli isikisza i rytus, buvo tasyk zemē, ant kurios buvo ganomi gyvuliai ir sėjami javai. Nebuvo to gilans priejurio tarp Pilavos ir Fischhausen, o taipos-gi ir gilans priejurio ties Karaliauceziūmi. Upē Pregora ipuolē i Nerija ne toj viētoj, kur sziandien, bet kur-kas toliaus i vakarus. (Toliaus bus.)

-Kaltunas (lotyniskai Plica polonica).

Kas tai yra kaltunas, turbūt visi žino. Bet ar nādingas jis žmogans sveikatai, dangumas to nesupranta. Abėlnai gal perdēm visoj' Lietuvoj' mislyjama, kad kaltunas yra labai geras daigtas. Vienam, girdi sznekant, pamāczijo nuo galvos sopējimo, kitam nuo diėglio, trecziam nuo akių skandėjimo, ketvirtam nuo kojų perszulnų, nuo priepuolos ir taip toliaus. Vienu žodžiu, kaltunas, pagal iszmanymā dangumo mūsų žmonin, gali pagelbėti žmogū nuo dangelio ligū. Pertai dangelis kaltunuotū žmonin patys isileido sav i galvą kaltuną. Mūsų bohōs-daktarkos žino tokias žoles, kurių viralas suvaro kaltuną; pas mus kapsuos, tankiausiai vartoja dēlto bervinkas.

Nukirpti kaltuną arba kaip kitaip jį isznaikinti, Dieve susimilk, tai skaitosi labai neiszmintingu darbu: Kaip be matant po tam, girdi, apakti gali.

Kitąsyk ir mokįti daktarai mislyjo apie kaltuną lygiai taip, kaip mus žmonės, t. y., kad kaltunas, traukdamas iš kuno negerus skystimus, gydo nekurias ligas. Bet dabar visi persitikirino, kad kaltunas jokių ligų negydo, tik jis pats yra beveik liga, kurią reikia neprilaikyti, bet naikinti.

Pats kaltunas yra ne kas kitas, kaip tik sulipimas ir susivėlimas plaukų. Tiesa, mus žmonės vadina kaltunu dar ir nekurias nagų ligas, bet tai kas kit's ir ezionai apie tą nagų kaltuną nekalbėsia, sznekėsia tik apie plaukų kaltuną. Kaltunas gali susivelti ant visų dalių kuno, kur tik yra daugiaus plaukų.

Atsiranda jisai daugiausiai nuo to, kad plaukų ilgai neskirsto, neszukuoja, ipacz-gi jai prieg-tam dar yra plaukuose kokio nors skystimo, kuris gali sulipinti plaukus. Vis tiek, ar tyezia tai daro, vilgydami plaukus bervinkų skystimu, ar negalėdami szukuotis ligoj' ilgai sirgdami, arba nuszaszne galvai negalint prileisti szukų — vis tiek, sakau, plaukų susivėlimas vis tok's bus.

Suprantamas daigtas, kad srutos, prakaitas, dulkės, purvai visoki, dideliai padeda kaltunui veltis. Prisideda prie to pusėtinai ir utėlės su glindomis.

Priežasežiai, nuo kurios kaltunas atsirado, praėjus, kaltunas pradeda nekartą atsikelti nuo skuros ir žemyn slinkti, kaip kada net suvisai nueina. Plaukai mat slenka seniejie, o tie, kurie jų vietą užima, jau nesivelia, nes nėra nuo ko.

Kaltunas jokių negerių skystimų iš kuno netraukia. Skystimai toki be kaltuno kur kas

geriaus gali eiti laukan. Bet tikrai gali pasakyti, kad blogo daug jis daro. Pirmučiansasia — yra negražu ir nesmagu kaltumą neszioti. Bet tai but nieko dar. Toliaus, jame labai gerai visoki gyviai veisiasi, srutos, dulkės, purvai užsilaiko; per jį tankiai negali prieiti prie tų szaszų ir skandėjimų, kurie po juom guli.

Jaigu iszrodo kaip kada, kad įleidus į galvą kaltumą, nustoja galvos sopėjimas ar kas kitas, tai tasai palengvinimas suvisai ne nuo susivėlusiu plaukų pasidaro, bet nuo ko kito — gal nuo nuszaszimo galvos. Gal tiesiog nuo žmogaus pasitikėjimo (juk ir taip buna).

Nuo plaukų susivėlimo naudos turbūt nėra. Leisti į galvą kaltumą yra tikras neiszmanymas. Ar szioķ's ar tok's bus kaltumas, jį reikia naikinti. Kaip?

Lengviausia ir geriausia nuimti kaltumą žirkėmis. Jaigu galva nuszaszus keno, tai irgi nukirpkit plaukus ko trumpiausiai, kad nesusiveltų.

Bet kaip kada malonu palikti plaukus ant vietos, nes negražu kitiems su plika galva vaikszioti, įpacz-gi mergoms ir moteriszkėms. Tada reikia iszskirstyti plaukus. Dėlto, suvilgykit juos apszeziais riebumais kokiais — linų, kanapių aliejum, alyva, nesudytu sviestu, saldžiaja grietine (smetona) arba ant galo gazu (ką lempas žibinat) ir iszskirstę iszpradžių į strinogas, paskui imkit retas szukas ir, pradeję szukuoti nuo galų plaukų, leiskit palengva gilyn, iki neiszpainiosit viską iki pacziai skurai.

Idant po nujēmimui kaltuno nebuļ nieko blogo, užlaikykit galvą kuoszvariausiai ir neduokit perszalti jai.

G. K.

— Apie vabalus, kurie rugius neseniai pasētus kerta.

Ne kartą gal teko daugumui matyti, kaip tik ką pradėję žaliuoti pasėti rugiai daigtais suvisai staigu po nakeziai parunda, paskui neužilgio išnyksta ir pasilieka tenai tik tuszczios vietos. Toliaus tos tusztumos eina vis platyn. Jaigu pakapstyti truputį ant tų vietų, tai gali atrasti tenai gana dideles kirmėles. Jos nuėda rugių diegus palei pacią szaknį, iš kurios vienok jau potam kitas diegas nebeišdygsta. Išėdusios vieną rūgį vietą, kirmėlės kelianja toliaus ir naikina kitas vietas.

Išžėstos rūgį vietos daugiausiai tęsiasi palei ažias. Jaigu paažėj' atsitaiko gili vaga, tai tankiai tusztumos lyg nedrįsta per ją perszokti.

Tie kirminai ėda ne tik rugius, bet ir brokus, tabaką, bulves, ropes ir daugelį pievinių žolių.

Mokįti vyrai ištyrė, kad szitą kirminą paperi viena peteliszķė. Apie birželio mėnesį jį ėda ant žolių kiauszinėlius. Neužilgio iš jų išzeina kirminai, kurie maitinasi lapais visokių žolių taiposgi ir rūgį želmenimis.

Rudenį jie lenda giliaus į žemę ir tenai miega visą žiemą. Pabudę pavasarį jie apsi-traukia tokiomis išznaromis. Praėjus keturioms nedėlioms, iš jų išzsineria jau ne kirminai, bet

tokios peteliskės. Jos²² tenda isz žemės ir tuo-
jaus pradeda kianszinėlius dėti. Dieną jos slapstosi
po grumstais ir lapais, per tai nelabai ir matyt.

Kianszinius jos deda ant žolių, daugiausiai
ant ažių ant pudymų, dirvonų ir ant bulvienu.
Bet tankiose žolėse, gerai sužėlusiose pievose
jos kianszių nededa.

Iszsirite isz kianszinių kirminai iszpradžių
maitinasi žolių lapais, kuriuos randa vietose savo
gimimo. Visų augalų jie nėsūda, pertai jų ne-
gali patėmyti.

Rugiam⁸ sudygus kirminai kaiminėmis pra-
deda keliauti į nanjas gardžias ganyklas. Prasi-
deda rugių naikinimas.

Rugius kirminai ēda daugiansiai nakezia,
dieną gi guli susirietę po grumstukais arba isirause
į žemę per kokius 3 pirsztus gilumo. Dieną
jie bijosi, kad nepakliūtų į nagus savo nepriete-
lių žmonių, paukszezių, ipacz-gi kraku (sztaru).

Idant gerai galima but raustis po žeme,
reikia minksztokos žemės. Per tai tie kirminai
asti tik ant ariamu dirvų. Pievų gi jie nerausia.

Isztirta, kad szitie kirminai gerai tarpsta, kur
yra szitie dalykai:

1) Apžėlęs pudymas. 2) Rugiena, kur per-
eita rudenį daug buvo tusztumų. 3) Ažios,
grioviakrancziai (grabiakrancziai) žolėmis apaugę.
Taigi tų kirminių turi būti daug tenai, kur vėlai
pudymus aria ir duoda žolėms suželti.

Kaip apsigint nuo szitų vabalų?

Dėlto iszmintingi, mokėti ukinįkai taip ro-
dija daryti.

1) Iš pavasario rugius, kur rudenį buvo daug išnaikytų vietų, išzakėt, įpacz jai daug buvo tusztumų ir jai kieti laukai. Toksai akėjimas rugių iszpavasario tankiai ir be vabalų rugiams labai buna naudingas. Ale jai tusztumų buvo nedaug ir laukai minksztoki, neskretnės, tada reikia iszdraskyti grėbliais tiktai tuszczias vietas.

2) Rudenį, patėmijus besiplatinanczias tusztumas, reikia jas giliai aplinkui vaga apart'; kad kirminai nesiplatytų toliaus.

3) Kiti rodija pavasari voluoti rugius, kur daug buvo tusztumų, įpacz jai žemė minkszta ir rugių szaknys ant virszaus. Žemė nuo to pasidarys drutesnė ir neduos iszlysti laukan užgimusioms peteliszkėms. Voliojimas minksztų rugių lanko isz pavasario yra irgi labai naudingas ir abelnai, netik dėl isznaikinimo vabalų.

4) Tas dirvas, kur nuo vabalų jau, gali sakyti, dingo rugiai, geriausiai užszalus iszart. Tada daugelis kirminių iszsivers ant virszaus ir suszals.

5) Iszarti tuojaus po rugpjutei tokias rugienas, kur numanai daug peteliszkių esant, tai apsiars daugelis kiauszių ir peteliszkių, ir supus.

6) Nupjauti kelis-syk ant metų apžėlusias ažias, grabekranczius ir kitas dykas vietas, kad nebut kur vaisintis peteliszkėms ir jų vaikams.

7) Gali dar iszvagojus skersai ir iszilgai rugius padaryti duobutes galias, su stacziais krantais, tose vietose, kur vagos persikerta. Vabalai bekeliaudami įkris į jas, ir nesunku bus juos isz ten surinkti ir isznaikyti.

8) Amerikoj kiti ukinikai dar taip daro.

Priesz sēja merkia sēklā ī vandenī. Uz 10 adyņu grudams prabrīnkus īpila tenai dar isztarpīnto sziltam vandenij' mēlynojo akmenēlio, imant ant 16 gorezin rūgī 1 svara akmenēlio. Po tam laiko sēklā pamerktā dar 12 adyņu. Paskui skystimā nupila ir grudus paberia kur ant saulēs, kad greicziau iszdžiņtū, ir apszlakszto kalkiniu pienu. Kaip tik po apszlakstymai grudui iszdžiņsta, ima juos ir sēja.

Reikia dar žinoti, kad tokia roda naikina ir kules rūgī. Tiktai atsiminkit prie szitos rodos, kad per² ilgai nemirktu jusų sēkla tame miszinyj ir kad nebut *miszinyys* perstiprus, nes gali pagesti grūdai.

9) Amerikantai dar ir taip daro. Ima jie nuodų (arba turciznos), arseniku vedinamų, kokius 2—3 zolotnykų ant 1 viedro vandens. Reikia tik pirm nēg pilti, isztarpīti arsenikā sziltam vandenij. Į tokį miszinį merkia paskui liuosai surisztus žalius dobilų arba kopustų lapus ir deda juos potam ant užpultų vabalų vietų. Kirminai ima ēsti tas žalias dobilų ar kopustų szluotas ir nuo nuodų paskui pastimpa. Vienas toks amerikantas pasakojo, kad vieną dieną jisai pririnkęs 15,000 vabalų nuo tokių žalių pundų.

Paraszyta pagal profesorių Lindemana.

G. K.

Isz Lietuvos.

Nuo Senapylės. Neseniai perėjo tarpkalėdis — linksmiausias laikas služauņikų ir užpelningiausias del žydų - kromiņikų. Daugumas

služaunikų laukia nekantriai kalėdų tikt dėl to, kad igriebti į rankas metinį uždarbį gauti, kokią porą nedėlių padykauti ir pasilinksmiti. Pavyržiai ne visur yra toki, kaip apie Senapylę. Bet ne vienas gal paklausti, kas tai yra pavyržis? Služaunikai po kalėdų kokią nedėlią ar dvi neina pas gaspadorių, bet perbūna pas tėvus arba gimines, kurie, sunkiai uždirbdami duoną, vos minta, tai-gi jiems būtų per sunku maityti tokius sveczius. Sziaame dalyke pagelbsti tuos varguolius gaspadoriai, kurie, apart suderėtos algos, duoda pavyržį, t. y. kepalaitį duonos, kokią karką mėsos, goreziuką žirnių ir t. t., pagal savo nuomonę ir szirdies gerumą. Gavę pinigų ir turėdami laiko, kaip bernai taip ir mergos skubinasi į miestą: vyrai tankiausiai į karczią, mergos — į kromą. Kromuose angszta, kaip bažnyčioj, nė neįsisprausi. Tai-gi jau žydams pelnas! Czia mergos perka gelumbes ir visokius audimus dėl žiponų, jekių: Szilkinius, vilnonius ir marszkonius; skepetas, žiedus, karielius ir t. t. Visą mėszlą nuo žydų iszperka! O prekės, prekės kokios! tankiai moka daugiaus kaip dvigubai pagal vertę. Bet ką padarysi? Persergėjimų neklauso ir barsto savo sunkiai uždirbtą skatiką žydams ant naudos, sakydami, kad tai jų yra savastis

Vaikinai merginas vedasi į karczią „pamylėti“. Taip szį tarpkalėdį du pusberniū nusi-vedė dvi merginas „pamylėti“. Prigėrė sau ikvaliai, reikia tikt vaikinams užmokėti žydų už gėrymus 8 auksinus (1 r. 20 k.), kiekvienam po 4 auks. (60 kap.). Tada vienas duoda antram

4 anks., kaipo savo prigulėjima, kad tas, pridėjęs dar nuo savęs tiek, užmokėtų žydui visą skolą. Antrasis, įsidėjęs pinigus pirmojo į kiszenių ir nemokėdamas žydui nieko, išskutino sau. Žydas reikalauja užmokėjimo, bet, tur but, bijodamas vyriszko, jam nieko nedaro, tik nutraukia abiem merginoms skepetas nuo galvų ir reikalauja, kad jos užmokėtų už gėrimus. O ezia pas jas pinigų nėra! Kas bus? Ar eiti namon vienplaukėms? Kabinasi jos tada tam bernukui ant kaklo, vergdamos ir bučiuodamos jį praszo, kad jis užmokėtų ir išvaduoti jų skepetas, ketįdamos namiej atlygti.

Apie *Senapylę* *szia* žiema, neminint kitų ligų, atsirado ir rauplės, kurios ezia jau keletas metų neatsilankydavo, o szimet paguldo ant lentos ir daug jaunųjų.

S. Vjunas.

ISZ VĖSUR.

Anglijoj' dabar pasidarė didelis ir įpatingas krutėjimas. Dėl didesnio praplatinimo apszvietimo tarp prastų žmonių visuose miestuose taisosi unversitetiszki skaitymai dėl visų norinczių mokintis, vyrų ir moterų, be skirtumo. Darosi ~~knypas~~ propesorių, kurie važinėja ne tik per miestus, bet ir per didesnius kaimus, mokinami žmones. Pabaigę skaitymus prapesoriai daro egzaminus ir išdavusiems duoda liudijimus. Pinigus reikalingus dėl apmokėjimo propesorių ir nupirkimo reikalingų intaisų padeda patys gyventojai. Taip yra Anglijoj'. Kadagi mes, Lietuviai, turėsim nors savo sudėjimus knygų, kad galima but pasiskaityt ir pasimokyt. Kada pas mus atsiras nors viens mokintas vyras, kuris pradės daryt moksliskus skaitymus dėl žmonių!!

Njujorke vienas žmogus 30 metu George Štraston gyresė, isztesesęs be valgio 45 dienas. Bet ant 37

dienos pradėjo labai silpti. Tada daktarai pavelijo išsgerti jam kasdien po 1 szauksztuka vyno. Vienok pabaigoj 41 dienos tam dimniui pašidarė visiszkai bloga — pradėjo szirdis labai menkai plakti. Daktarai liepė liautį pasnykavns. Ligonį patalpino į ligonbutį, kur jisai už 2 dienų mirė. Pradžioj' badavimo jisai svėrė 270³/₄ svarus, pabaigoj-gi 211²/₃ svaro. Išzrevidavojus atrado smegenis perdaug kraujo turinczias ir szirdį į tankus pavirtusę. Kartu su numirusiu Strattonu buvo pradėję baduoti dar 5 vyrai. Bet nė vien's iš jų nei-stengė apsiėiti be valgio daugiaus per 20 dienų, kiti daturėjo tik iki 6 dienų ir turėjo liautis.

Japonijoj' provincijoj' Syo. Kanեսuna-mura gyventojai patēmijo, kad paszauti karveliai lekia tiesiog į vieną upelį, maudosi jame ir geria jo vandenį, iki nepasitaiso. Daktarai isztyrinėjo tą vandenį ir atrado, kad jame yra liuosos anglaruksztės (CO). Dabar tuom vandieniu karvelių atrastu gydosi ir žmonės. Iš to aiszku, kad ir gyvuliai turi savo daktarius ir gydymo vietas. Kas žino kiek apie tokius atsitikimus Lietuvoj', te prisunczia žinią tą į mus laikrasztį, nes tai yra svarbu dėl mokslo.

Vienoj' szventinyczioj' Pekino (Kinuose) yra varinis stabas asilarklio tokio didumo, kaip gyvulys. Tasai stabas gydo visokias ligas kinų. Darosi lai labai lengviai: Jaigu kam skauda klubą, ar ką kitą vis tiek, tai tam ligoniui reikia tiktai priėjus prie to stabo atrast atsakanczią dalį kuno varinio balveno, patrint jį ranką ir paskui kelis syk pridėt savo ranką prie savo skaudamosios vietos — ir skaudėjimą, kaip ranka, atima. Jai skauda dantį, tai vėl reikia iszpradžių pa-trinti savo ranka dantį varinio asilarklio ir po tam skaudamąjį dantį pas save ir t. t. Ligonin tiek priei-renka ir trypinas vario toks didelis, jogei tiems kinų kunigams nuolatos prisieina taisyti ir užlieti nutrintas vietas, kad stabos nesugriuntų. Bet ir tokiai nelaimei atsisikus kunigai jau žino, ką padaryt — jie turi dėl zoposto jau kitą tokį varinį asilarklį, kurį tuoj

pastatytų į vietą senojo. — Tikrai ir naujasis būtų lygiai pamaczyvas.

Ar ne gerai būtų mums Lietuviams ką nors toki išmislyt, nės ką važinėti pas Kristupą (Panemunės gminoj Suv. gub.) arba pas kokius ten Totorius ar raganius. Juk kitą kart dviszakas vuosis Starapolės pav. Suv. gub. labai, sako, buvo pamaczyvas.

Baku miestė ant Kaukazo, arba geriaus sakant už Kaukazo. Tenai pradžioj' Gruodžio mėnesio 1881 m. sztai koks sumiszimas pasidarė. Vienas totorius — vagiszius isztraukė isz kiszeniaus vienos maskalkos 80 kp. boba pradėjo rėkt. Atbego daugelis maskolių — darbiniku ir pasigavę totorių pradėjo muszt, net sukruvino. Tuom tarpu atbėgo ir vienas žemskis, kuris norėjo atimti vagį nuo patrakusios gaujos. Bet perpykę maskoliai užpuolė tada ant žemskio ir pradėjo jį muszt. Jis bėgt ir szaudyt isz revolverio, kad atbėgtu kiti žemskiai. Matydamas niszsbėgsias žemskis szmakszt ir įlindo į vieną karczema ir pabėgo per užpakalines duris. Atbėgę į tą karcziamą maskoliai ir neradę joje žemskio iš piktumo sumuszė visus daigtus karczemos — stalus, kedes, szėpas. Isz karczemos įpykyta gauja iszėjus sumuszė dar 3 kromus. Pribuvo tuom tarpu palicija ir liepė žmonėms skirstytis. Žmonės pradėjo vaiszinti palicija akmenimis, vienas pristavas (žemskių naczeŋnykas) prilėkė ant žmoniui su lazda, bet užtai vos gyvas liko; kitam žemskiui vyresniamjam akmuo galvą prakirto. Atjojo neužilgio kazokai, tada gauja žmonių pradėjo skirtis į kelias dalis. Beeidama namon dar iszdaužė langus palicijai. Ant rytojaus vėl buvo prasidėjęs sumyszimas. Bet vaiskas apmalszino maisztinikus, norint vienas kromas visgi buvo išdraskytas ir išplėsztas.

Vienam kaime Sibirijoje neseniai numirė įpatingas szyksztuolis. Gyveno jisai iszpradžin su savo anuke, jauna mergina, vienoj' grincejoj' labai vargingai — eidavo kartais net pamaldos praszyti pas kitus. kada anukė be jo noro isztekėjo už vieno jauno vyruko,

senis suvisai apsileido ir pradėjo gyventi kaip paskutinis ubagas. Po kelių metų anukė (kuria senis buvo išsvijęs už nepaklusnumą) dažinojo, kad jos senis sergą. Atvažiavus pas jį rado beveik be žado, tiktai pas peczių buvo prikrauta didelė kruva szakalių. Senis isztarė tik vieną žodį — pakurk? Buvo vasaros laikas. Anukė nusidvyjo laibai, liepimui kurti, kada ir be to perdaug szilta. Iszmetė laukan kelis malkpagalius. Senis iszpiktumo net paszoko isz lovos ir, matyt, norėjo pats užkurti peczių, bet tuojaus krito ir numirė. Kada paskui apžiūrėjo tuos pagalius, tai atrado, kad juose užkalti pinigai, bankų bilietai ir kiti popieriniai pinigai. Isz viso atrado 1 milijoną 200 tukstaczių rublių su virszum.

— Nuo žydų miesto Lucko (Minsko rėd.) į senatą paduotas skundas. Žinoma kad žydams uždrausta gyventi plote ant 50 verstų nuo rubežians, jeigu jie nepriraszyti prie miestų ir miestelių esanczių tame plote. Luckas priskaitytas prie miestų, kurie guli tame uždraustame dėl žydų plote. Bet Lucko žydai sako, kad rubežius užginto ploto eina per patį vidurį Lucko, pertai girdi, vienoj' pusėj' miesto jie, žydai, turi pilnas tiesas gyventi, norint butų ir nepriraszyti prie miesto. Kuom pasibaigs toksai skundas, dar nežinia.

Tiflyse gyvena vienas neiszpasakytai svarbus kupezius O . . . Visi miesto vežėjai bijosi jį priijmti į savo vežimėlius, kad nesulaužytu. Vieną kartą užsižiopsojęs koksai tai vežėjas apsiēmė netyczia nuvežti kur tą kupezių. Bet kaip tik spėjo kupezius isisėst į vežimėlį, jį subrazzkėjo, ir sulužo ponas kupezius nugriuvo ant žemės. Perpykęs baisiai liepė vežėjui tą vežėją paimiti į paliciją ir paduoti po sudą, ką laiko supuvusį vežimėlį, ir ką jisai griudamas turėjo dikeziai susikulti. Vienok apžiūrėjęs vežimėlį pasirodė kad jis suvisai naujas ir drucziai padarytas.

Nekurie Jelizavetpoliaus musul'monys neperseniai sztai kaip pradėjo laidoti savo numirėlius. Priesz įleidymą numirėlio į duobę kokia 40 vyrų

ėsančių prie laidotuvių pasiraszo, kaip liudinikais ant popieros, kur pasakyta, kad numirėlis gyvas būdams teisingas, doras, niekad nieko nevogė, neplėšė, visą gyvenimą pergyveno darbuose ir maldose, kaip priguli geram musulmonui. Potam tą popierą, kaip liudinimą gero gyvenimo numirėlio, deda jam ant krutinės ir užkasa sykiu su juom.

Politika.

Sztai sulankėme naujų 1892 metų. Ant naujų metų visi linki vien's kitam visokio gero: tėvaivaikams, vaikai tėvams, giminės — giminėms pažįstamieji — pažįstamiems; vieni linki sveikatos, kiti pinigų, tretieji ištekėti, arba apsivesti ir tt.: abelnai linkisi ko gero, o niekada pikto. Pagal paprotį, rodos, reikėtu palinkėti ant naujų metų Europai; ale ko-gi palinkėti? negali būti abejonės, kad gero. Kada ant pavirsziaus Europos baisus laužas sukrautas ir rodos, praszo tik titnago kibirkasztėlės, kad užsidegti ir gaisru apszviesti visą dangų, linkėkim, kad tas laužas neužsidegtų — linkėkim, tykos Europai, te nesilieja kraujas žmonių 92^{se} metuose. Linkėkime, toliaus, kad Dievas duotų Dvasia szv. visiems tiems, kurie valdo vieszpatystėmis ir apszviestų jų protą, idant suprastų, kad nežmoniskas, nedoriskas yra daigtas iszriszti vaidus — nesutikimus tarpo atskirių vieszpatyszczių kare. Jai Petras su Paulium susivaidijo, ir jai savo vaidą užsimanytų iszriszti pesztyne, tai teisingu juk pasiliks tasai, kurs stipresnis, o ne tasai, kursai turės teisybę; taip ir su vieszpatystėmis bet valdantieji ne tai, kad negal to suprastį, tai aiszku kaip ant delno, — bet nenor. Užan taigi tebuna įsteigtas terptautiskas sudas dėl iszriszimo — vaidų tarpu atskirių vieszpatyszczių paveizdan sudų dėl kas iszriszimo nesutikimų tarpu atskirių žmogiszczių.

Jai būtų įsteigti minėti terptautiszki sudai tada nereikalingos būtų nė tokios baisei didelės kariumenės; nauda būtų triguba: nereikėtu užlaikyti tokio daugelio

dykadnonių žmonių, susimažinti tik mokesčiai dėl žmonių darbininkų; dabar beveik puse išlavimų viešpatyszczų prarija kariumenė. Antras dalykas — tie žmonės, kurie turi tarnauti kariumenei, jau ne dykadnuoniauta, o dirbtų; iš jų darbo galėtų naudotis kiti; būtų didesnė nauda visai žmonijai. Užtaigi — tebuna išleszinotos kariumenės 92^{se} metuose.

Palinkėkime dar, kad nuo šių metų Europoj daugiaus tarpu žmonių būtų teisybės ir liuosybės; kad žmonės neturtingi galėtų lygei įsiskoti šviesos, kaip ir turtingi; kad žmonės dirbantieji ne būtų skriaudžiami nuo didžturezių ir tt.

Mes-gi lietuviai esantieji po maskolium prie tokių politiszkų išlygų, kokiose sunku rasti kokią nors kitą tautą, kagi galime palinkėti? Palinkėkimė, kad maskoliaus kaneziukas ant galo pagalio nupluszotų, kad maskolius gautų Dvasią szv.; kad mes-galėtume savo kalboje apsiszviesti, savo knigas — laikraszczius turėti, galėtume atvirai ir visur lietuviszkai sznekėti, būti urednikais ir tt.

Ar išsipildys iš szitų linkėjimų nors vien's, kit's dalykas. Pasakysiu tiktai, kad žmogui, kur's turi nepagydomą ligą linkisi ant naujų metų sveikatos; kursai, neturi ir negali turėti pinigų, linkisi turėti juos ir tt. Kad taip nebūtų ir su mūsų linkėjimais dėl Europos. Nauji metai prasideda tykiai. Pabaigoj' pereitųjų metų susivaidino truputi Bulgarija su Prancuzija. Mat Sofioj' — Bulgarijos sostapilėj gyveno kok's-ten prancuzas Szadurnas, kursai raszinėjo į prancuziszkus laikraszczius; savo rasztuose jisai baisei peikė dabartinius ministerius Bulgarijos; tai baisei nepatiko Stambulovui pirmutiniam ministeriui Bulgarijos; Stambulovas, ėmęs ir isrujį Szadurną; nėra tas, buvo padaryta nepasiklausius konsulio Prancuzijos (o Bulgarija pagal kontraktus tai privalo daryti), tai Prancuzija pareikalavo, kad Szadurną atgalios Bulgarija priimtų nės jisai neteislingai buvo išzyvtas, Stambulovas ant to netiko, o Prancuzija užraukė susineszimus su Bulgarija.

Prancuzija kreipėsi prieš Turkijos, kad toji priverstu Bulgariją užgandėti reikalavimus Prancuzijos. Kaip girdėt Bulgarija jau rengėsi nusileisti priesz Prancuziją ir vėla Szadurnui daleisti Bulgarijoj' gyventi.

Maskolija užimta badu savo gyventojų; valdžios ir draugijos mislys vienokios: kokių budu žmones išgelbėti nuo bado smerties, kokių budu išgelbėti nuo bado smerties ir gyvųjų, kuriuom reikės žmogui pavašaryj' žemę apdirbti. Valdže skolina pinigų ant išsimaitinimo, užmano darbus tuose krasztuose, kuriuos atlankė badas, kaip antai geležinkelius, plentus ir t. t. Draugija dovanoja pinigų, javų, drabužių. Paskutiniam laikė valdžia įtaisė luteriją, iš kurios uždarbis (4,800,000 rub.) bus apverstas ant naudos baduojančių. Prusai, Prancuzai, Amerikonai prijausdami baduojantiems, taipat pradėjo rinkti aukas ar tai pinigais, ar tai javais. Atsirado ir tokių žmonių, kurie sumišljo pasinaudoti iš nelaimės kitų, kad savo kiszenius prikimszti. Taip vien's prekikas iš Liepojaus Puchertus apsiėmė pristatyti į Peterburgą ant kelių szimtų tukstanczių rublių ruginių miltų, kada miltais tapo pristatyti į Peterburgą pasirodė, kad jie niekam neverti; ant pudo miltų priemaiszczių nemažiaus pasirodė kaip 20 svarų; o priemaiszcziai sztai kokie: smiltys, selenos, piktžolės ir t. t. Duonos iszkeptos iš tokių miltų ne galima valgyti. Puchertas atiduotas po sudą. Panaszus atsitikimas buvo ir Penzoy', su prekiku Dreifusu.

Paulius.

Italpa: Garsas iš mūsų namų, Žirgas. — Svaigulis, Amerikietis. — Girtuoklis. — Baimė turi didelis akis. Juozas Aržnolaitis. — Lietuvos istorija. — Kaltunas (lotiniszkal Plica polonica). G. K. — Apie valdus, kurie rugius neseniai pasėtus kerta, S. K. — Iš Lietuvos, S. Vijunas. — Iez visur. — Politika, Paplius.

Atsakantis rėdytojis: Martynas Jankus, Tilžėje.
Spausdijta pas Martyną Jankų, Tilžėje.